

ПОГЛЕД КЪМ КОНДИЦИОНАЛНИТЕ ГЛАГОЛНИ ФОРМИ В БЪЛГАРСКИЯ И ИСПАНСКИЯ ЕЗИК

Полина Рекина

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

REFLECTIONS ON THE CONDITIONAL VERBAL FORMS IN BULGARIAN AND SPANISH

Polina Rekina

Plovdiv University “Paisii Hilendarski”

This study presents reflections on the category of mood in Bulgarian and Spanish. The essence of the Conditional in Bulgarian is discussed, with a particular emphasis on analytical conditional forms. We conclude that the conditional forms in Bulgarian are part of the *Modal* system, whereas the forms considered to be conditional in Spanish are part of the *Temporal* system. In addition, we express our preference for the term *futuro inactual* for the particular verb tense in Spanish.

Keywords: verbal mood, Bulgarian, Spanish, conditional forms, conditionality, future inactual

Целта на настоящото изследване е да бъде осъществен синхронен компаративен анализ на непасивните кондиционални глаголни форми и тяхната употреба в два езика, които не са близкородствени – български и испански, първият от които е изходен при съпоставката. В хода на изложението ще бъдат засегнати актуални теоретични проблеми, свързани с принадлежността на кондиционала към конкретна глаголна парадигма – модална или темпорална, ще бъде поставен специален акцент и върху въпроса за статута на самия термин *кондиционал* в испанския език. За осъществяване на поставените задачи е използван богат набор от примери, ексцерпирани от художествената литература и интернет¹.

Както е известно, споровете за същността на наклонението и неговия състав в българския и в испанския език продължават и до

¹ Тъй като за основа на съпоставката приемаме българския език, по-голямата част от примерите са от преведени български художествени текстове на испански език, но е използван и илюстративен материал от испанско-български преводи. Идеята е да се осигури подходяща база за осъществяване на теоретични обобщения.

днес. Придържаме се към становището на И. Куцаров, че „семантичното съдържание на категорията се основава на отношението на говорещото лице към действието“ (Куцаров/Kutsarov 2007: 280), както и към концепцията на Р. Ницолова, че ако става въпрос за възпроизведена реч, в дефиницията трябва да се добави и „отношението към глаголното действие и на автора на речта“ (Ницолова/Nitsolova 2008: 317). Отношението може да бъде два вида – „субективно и несубективно (обективно)“ (Куцаров/Kutsarov 2007: 280). Съгласни сме, че е необходимо наличието на единен критерий за установяване на модалните грамемите, макар че е възможно и съвсем нормално във всеки език броят им да бъде различен. Ще предложим следния критерий за установяване на наличие или отсъствие на модална грамема в категорията наклонение – **единство между семантично съдържание** (глаголната форма изразява субективна модалност) **и формален показател** (съществува морфема, чрез която тази субективна модалност се експлицира).

Ние се придържаме към становището, че морфологичната категория наклонение в българския език включва четири грамемите, като една от тях е немаркирана и изразява обективна модалност – *изявително наклонение (индикатив)*, а останалите три са маркирани и изразяват субективна модалност – *повелително наклонение (императив)*, *умозаключително наклонение (конклузив)* и *условно наклонение (кондиционал)*.

Що се отнася до наклонението в испанския език, класически е спорът за броя на грамемите в рамките на категорията. Някои аспекти на полемиката са породени от различните интерпретации на понятието „наклонение“ или от смесването на концепциите за „наклонение“ и „модалност“. Поради това, от една страна, някои автори обособяват четвърто наклонение (кондиционал, или условно наклонение) освен традиционните три (индикатив, конюнктив, императив), изхождайки от многозначността на някои темпорални глаголни форми, в чието съдържание се проявяват нюанси на субективна модалност в определени типове контекст (Gross/Грос 1985). В настоящото изследване се солидаризираме с мнението на учените от Испанската кралска академия, че в испанския език съществуват три модални грамемите – *индикатив* (немаркирана грамема), *императив* (повелително наклонение) и *конюнктив* (подчи-

нително наклонение, което в испанската традиция се нарича *субхунтив* /Subjuntivo/) (Bosque/Боске 2009: 1866).

С други думи, между модалните субсистеми (наклонения) в двата сравнявани езика според нас липсва пълна симетрия. Най-съществената разлика е свързана именно с кондиционала. Представяйки формите и употребите му, ще се опитаме да докажем, че в българския език той е част от модалната система, а в испанския – от темпоралната.

Според Р. Ницолова значението на условното наклонение е „иреално действие или състояние, което говорещият смята, че е възможно да реализира в определен момент или интервал, най-често бъдещ, по-рядко минало или сегашен, означен в самото изречение или контекста. Това иреално действие или състояние е представено като една от алтернативите, т.е. тук е налице избор най-малкото между две възможности – да се реализира то или не“ (Ницолова/Nitsolova 2008: 397). Традиционно в българския език се признава съществуването на два вида форми на кондиционала – аналитични (сложни) и синтетични (прости). **Аналитичните деятелни условни форми** се образуват посредством „особените форми“ на глагола **съм** – *бих, би, би, бихме, бихте, биха* – и аористното деятелно причастие на спрегаемия глагол (*бих ял,-а,-о; би ял,-а,-о; би ял,-а,-о; бихме яли; бихте яли; биха яли*). **Аналитичните страдателни условни форми** се образуват от условните форми на глагола **съм** и миналото страдателно причастие на спрегаемия глагол (*бих бил,-а,-о носен,-а,-о; би бил,-а,-о носен,-а,-о; би бил,-а,-о носен,-а,-о; бихме били носени; бихте били носени; биха били носени*).

Синтетичните (прости) условни деятелни форми биват два вида – сегашни и минали. „Основата на тези форми се образува чрез добавяне на наставки, които са омоними на наставките за имперфективизация или близки до тях – *-ва-, -ава-, -а-*. Тези наставки се добавят към някои глаголи от несвършен вид или към някои производни глаголи от св. и несв. вид“ (Ницолова/Nitsolova 2008: 396). Например: *ядвам, ядваш, ядва, ядваме, ядвате, ядват*.

Според Р. Ницолова дефективността на условното наклонение се състои в необходимостта глаголят, употребен в конкретната кондиционална форма, да означава контролирано действие, тъй като съдържанието на самата грамема предполага съзнателен или

целенасочен избор пред алтернативни действия и готовност за реализиране на действието от страна на лицето. Що се отнася до синтетичните форми, в края на 19. в. и началото на 20. в. те са били „живи“, но днес се употребяват рядко, най-често с глаголите *ям* и *тия*. Бихме искали да изтъкнем, че наставките, с които се образуват синтетичните форми, се смятат за „омоними с наставките за имперфективизация“ (Ницолова/Nitsolova 2008: 396), което не отговаря на нашия критерий за принадлежност към въпросната категория – единство между семантично съдържание и формален показател. Смятаме, че трябва да се обърне внимание на многозначността на този тип глаголни форми, тъй като може да се приеме, че това са форми на сегашно време във функция на бъдеще време (т. нар. *сегашно профетическо, предсказно, пророческо* време (Маровска/Marovska 1998: 172) и тяхната експресивност да е резултат от процеса транспозиция². Експресията е продиктувана от „готовността на говорещия, обикновено съвпадащ с глаголното лице, да извърши действието; формите изразяват неговата увереност и решимост и неотменимостта, задължителния характер на действието [...]“ (Маровска/Marovska 1998: 172). Бихме искали да уточним, че е важно да се прецени в какъв тип контекст е употребена глаголната форма. Много често въпросните синтетични форми се срещат в определено синтактично обкръжение, подсказващо някакво условие за извършване на действието. Породената експресия навярно е причината семантичното съдържание на формите да се свързва с идеята на някои автори, че става въпрос за модална категория, присъща предимно на комуникативното речево равнище: *Зиманов, ако утре приема известие, че Соколов и другарите му са в каторника, **имаи** от*

² Понятието *транспозиция* свързваме с „употребата на един маркиран член във функциите на друг маркиран член или на главното значение на немаркирания член в една и съща морфологична категория“ (Куцаров 1997), но споделяме и мнението, допълващо цитираната дефиниция – че транспозиция може да възникне и при употребата на главното значение на немаркирания член във функциите на друг маркиран член (Чакърова/Chakarova 2015, ръкопис). Според нас транспозицията, за разлика от неутрализацията, е придружена от силен стилистичен ефект, защото заместващият член съхранява своето собствено значение, като към него се прибавя и това на замествания член. При съединението на двете функционални значения се поражда конотативният ефект (Петина/Petina 2014).

мене десет лири в кърпа вързани! (ИВ – ПИ/IV – PI: 260). Ако изреченската структура не предполага каквото и да било условие и експресията се изразява от самата глаголна форма, може да се говори за транспозиция на сегашно вместо бъдеще време, но досега не сме открили подобни примери, което ни кара да смятаме, че граматичното заместване на сегашно време вместо бъдеще се осъществява само на ниво неутрализация, а експресията на същото заместване се появява, когато се добави условие, изразено синтактично. В изследването си „Към въпроса за синтетичното условно наклонение в българския език“ Кр. Чакърова извежда всички възможни значения на тези „спорни“ глаголни форми (потенциално; готовност или „евентуалис“; кондиционално; значение, което се родее със семантиката на бъдеще време). И кондиционалното значение, и последното значение, посочено от авторката, което се свежда до семантиката на бъдеще време³, най-често зависят от условието, съдържащо се в контекста: *Динко, тичай да отнемеш Вела, че ханджийката ти **избодва** очите!* (АС – В). Направено е обобщението, че „маркираните с повторителност граматически итеративи (в т. ч. и т. нар. „специални“ итеративи⁴) изпълняват ролята на граматични средства в „несъщинска функция“ (Чакърова/Chakarova 1995: 83). Синтетичното условно наклонение може да се дефинира като „секундарно значение, получено при взаимопроникването на две отделни функционално-семантични полета“ (Чакърова/Chakarova 1995: 84). Така че според нас не е достатъчно мотивирано причисляването на т. нар. синтетични условни форми към системата на условното наклонение поради полисемантичната им същност.

Някои автори включват в рамките на грамемата условно наклонение и относителното бъдеще време от типа *щях да пиша, щях да съм писал* (Пантелеева/Panteleeva 1998: 45). Не можем да се солидаризираме с подобно становище, защото в обединяващото значение на *следходността* се съдържат различни абстракции, свързани както със *сигурност* и *намерение* за извършване на действието, така и с *хипотетичност*, *условност*, *потенциалност*.

³ Това е споменатата по-горе употреба, която може да бъде смятана за транспозиция, но всъщност според нас е вариант на модална употреба на итеративите.

⁴ Вж. за тях у Чакърова/Chakarova 1991.

Най-често глаголните форми за бъдеще време да изразяват условност, ако бъдат поставени в такъв тип изреченска структура и кондиционалното значение е продиктувано от обкръжението, а не единствено от самата глаголна форма. Срв.: *Той също е добър противник, но ако можеш да избирам, щях да предпочета Поветкин* (<https://www.24chasa.bg/sport/article/6809402>); *В случай че България беше взела друго решение, щеше да изглежда, че го е направила под натиск* (<https://novini247.com/novini/>). Съществуват и случаи, в които условността се експлицира от самата глаголна форма (*Щях да дойда*), но както казахме, това значение е само част от семантиката на следходността.

Що се отнася до т. нар. кондиционални форми в **испанския език**, те биват прости и сложни (*cantaría, cantarías, cantaría, cantaríamos, cantaríais, cantarían; habría/habrías/habría/habríamos/habríais/habrían cantado*). Обикновено се смята, че са част от темпоралната система на индикатива, защото се появяват в синтактични обкръжения, при които се използва индикативният начин (Indicativo), напр.: *Dijo que volvería* (*Каза, че ще се върне* – преводът е мой, П. Р.), а не се употребяват при синтактични обкръжения, където е налице подчинително наклонение (*Subjuntivo*), напр.: *Quería que fueras tú* (*Исках да отидеш ти* – преводът е мой, П. Р.) (Bosque/Боске 2009: 1778). По наше мнение посоченият аргумент не е достатъчен, тъй като трябва да се има предвид и самостоятелната употреба на кондиционала, при която се изразява хипотетично действие, защото за нас е важна самата глаголна форма и нейните възможности да изрази различни значения. Ще приложим споменатия по-горе критерий, който нарекохме **единство между семантично съдържание и формален показател**. За да причислим кондиционала към модалната система, той трябва да съдържа специален граматичен маркер (морфема, изразяваща субективна модалност). В примера *En 2020 él cumpliría 90 años* (*През 2020 година той би навършил/щеше да навърши 90 години* – преводът е мой, П. Р.) се вижда ясно, че действието е иреално и хипотетично. Глаголната форма изразява субективномодално значение (условие или възможност), което обаче не се свързва с точно определен модален маркер. По-правилно е да се твърди, че испанският кондиционал има допирни точки с футурум, защото се формира като него на основата на ин-

финитива. Също така има аналогии с имперфект – приличат си по това, че са неактуални глаголни форми от зависимия таксис. Кондиционалът се е образувал, като старите имперфектни форми на глагола *haber* са се прибавили към инфинитива: *amar + hía > amaría*. По подобен начин се е формирало и простото бъдеще време – сегашните форми на глагола *haber* са се прилепили към инфинитива: *amar + he > amaré*. Имайки предвид, че имперфектът, смятан за *сегашно време в зависимия таксис* и наречен *cópreterito* от А. Бельо (Bosque/Боске 2009: 1680), и презенсът са двата центъра на оста на двата плана на таксиса (зависим и независим), можем да заключим, че формите на простото бъдеще време (Futuro Simple) от независимия таксис отговарят на простите кондиционални форми (Condicional Simple; „futuro en el pasado“ – бъдеще в миналото; „pospretérito“) от зависимия таксис. По аналогия сложните футурни форми от независимия таксис отговарят на сложните кондиционални форми в зависимия таксис.

Всички споменати по-горе обстоятелства ни дават основание да се солидаризираме с мнението, че подобно на формите за бъдеще време (прости и сложни), кондиционалните форми (прости и сложни) също принадлежат към системата на индикатива. Поначало концепцията за бъдещето съдържа в себе си идеята за нещо нереално, хипотетично, възможно и т. н. Както става ясно, за разлика от българския език, испанският не е обособил самостоятелни форми за изразяване на тези значения (нереалност, хипотетичност, възможност), а си служи само с темпорални форми. С други думи, смятаме за немотивирано испанският кондиционал да се разглежда като отделна модална грамема.

Важно е да споменем, че за испанския език са много характерни т. нар. перифрастични конструкции, които имат изключително висока фреквентност, но чийто статут в глаголната система на испанския език не е напълно изяснен. Те могат да заменят същинските глаголни темпорални форми и много често се предпочитат поради тяхната експресивност и живост. Например футурумът (т. нар. първа перспектива) може да се замени с перифразата *ir (спрегнат в презенс) + a + инфинитив* (т. нар. втора перспектива). По аналогия кондиционалът (първа перспектива) може да се замени с перифразата *ir (спрегнат в имперфект) + a + инфинитив* (т. нар.

втора перспектива). Смятаме, че двата варианта не са абсолютно еквивалентни – глаголната перифраза изразява повече увереност и сигурност за осъществяването на действието (навярно заради презенса/имперфекта, в който е спрегнат глаголят *ir*). Полемиката относно функционално-семантичната природа на испанския кондиционал произхожда от полисемантичната му същност – възможността да изразява няколко граматични значения в различни видове контекст. Няма съмнение, че тези глаголни форми могат да изразяват бъдеще относително време благодарение на принадлежността си към зависимия таксис: *Me prometió que vendría a verme* (*Обеща ми, че ще дойде⁵ да ме види* – преводът е мой, П. Р.), но също така могат да изразяват хипотетични действия: *Tendría unos 20 años* (*Ще е на около 20 години* – преводът е мой, П. Р.) благодарение на принадлежността си към сферата на следходността (освен значението *хипотетичност* следходността носи със себе си всички нюанси на *иреалност*, *възможност* и др.).

Би следвало при сравнението на българския и испанския кондиционал да се подчертае специално, че формите на бъдеще в миналото (*щях да дойда*) в български отговарят на перифразата *ir* (*имперфект*) + *a* + *инфинитив* в испански, а формите на българския кондиционал (*бих дошъл*) отговарят на испанския кондиционал (*vendría*). Испанският кондиционал обаче невинаги се превежда на български с формите на българското условно наклонение (*бих дошъл*), а и с форми на бъдеще в миналото. Примерите от преведения от В. Николов роман на български език *La casa de los espíritus* („Къщата на духовете“ на И. Алиенде) са доказателство за многозначността на въпросните кондиционални глаголни форми в испанския език. На мнение сме, че кондиционалът е темпорална глаголна форма, която поради своята специфика може да изпълнява и модални функции – срв. напр.:

– испански кондиционал, преведен с български кондиционал:

Nada en su apariencia permitía suponer que podría moverse... (IA – LCDLE: 12) (*Нищо във вида ѝ не подсказваше, че би могла да се помръдне...* (ИА – КД: 16);

⁵ В испанския език съществува закон за съгласуване на времената, който изисква в подчиненото изречение да се употреби кондиционал (относителна форма), а не футурум. При превода на български обаче съвсем уместно е използван футурум.

– испански кондиционал, преведен на български с футурум претерити: *A pesar de todo la joven había hecho una vida casi normal, tenía un novio y algún día se casaría, con lo cual la responsabilidad de su hermosura pasaría a otras manos* (IA – LCDLE: 8) (*Въпреки всичко девойката беше водила почти нормален живот, имаше си годеник и някой ден щеше да се омъжи, с което отговорността за красотата ѝ щеше да мине в други ръце* (ИА – КД: 8).

Примерите от Димитър-Димовия „Тютюн“, преведен на испански от Хуанита Линкова, показват, че за превод на българския кондиционал се употребяват само глаголни форми на испанския кондиционал, но за превод на футурум претерити се използва както перифразата (ir + a + inf.), така и кондиционалната форма:

– български кондиционал, преведен на испански с кондиционал: *Постепенно тя съзна, че би желала да му хареса на свой ред...* (ДД – Т: 12) (*Gradualmente diose cuenta de que, por su parte, también habría deseado gustarle...* (DD – Т: 21); *Аз не бих позволил другиму да ми говори така* (ДД – Т: 21) (*No permitiría a nadie más que me hablase así* (DD – Т: 31); *По-добре би било...* (ДД – Т: 32) (*Sería mejor...* (DD – Т: 43);

– бъдеще в миналото, преведено на испански с перифраза: *Борис обиколи етажите, извади тефтерчето си и задраска имената на четирима души, които истифчибашията щеше да уволни днес* (ДД – Т: 61) (*Boris recorrió los pisos, esgrimió su libreta y tachó los nombres de cuatro personas, que el jefe iba a despedir aquel día* (DD – Т: 73);

– бъдеще в миналото, преведено на испански с кондиционал: *Листата не биваше да се излагат веднага на слънце, защото щяха да изсъхнат много бързо и да станат чупливи...* (ДД – Т: 16) (*Las hojas no debían exponerse de inmediato al sol, porque corrían el riesgo de secarse con mucha rapidez...* (DD – Т: 25); *Може би това щеше да усложни живота ѝ...* (ДД – Т: 18) (*Quizás eso peturbaría su vida...* (DD – Т: 27); *За дребните, но почтени службици той знаеше, че щяха да го изхаят...* (ДД – Т: 23) (*En los empleos menudos, pero honrados estaba seguro que se consumiría...* (DD – Т: 32).

Испанистът Е. Вучева ясно дефинира същината на испанския кондиционал, изхождайки от неговата позиция в глаголната система. Тя посочва, че модалните и темпоралните му характеристики могат да се обобщят в едно значение, наречено *инактуална следходност* (Вучева/Vucheva 1995: 114). Авторката прави подробна класификация на употребите на кондиционала, с която сме частично съгласни, тъй като при някои от обособените употреби са взети под внимание и други модални средства като типа изречение, различни лексикални и синтактични средства. За целите на нашето изследване ще предложим по-опростен вариант на класификация, като посочим само тези употреби, които според нас са най-често срещани. Ще изхождаме от значенията на самата глаголна форма, произлизащи от *следходността* (и всички нейни нюанси: несигурност, възможност, предположение, вероятност, условие и др.) и *неактуалността* (иреалност, невъзможност и др.).

Употреби в сферата на *следходността*

За изразяване на сигурност – *бъдеще в миналото* (*Futuro en el pasado* или *pospretérito*). Смятаме, че тази употреба е основна за испанския кондиционал. В българския език това значение се реализира от футурум или футурум претерити: *...cuando se quedó muda, escribía también las trivialidades, sin sospechar que 50 años después, sus cuadernos me servirían para rescatar la memoria del pasado...* (IA – LCDLE: 6) (...когато онемя, записваше и помаловажните неща, без да подозира, че след петдесет години тетрадките **ще ми помогнат** да спася миналото от забравя... (ИА – КД: 6); *No quiero verlo por aquí, gruñó Judy cuando su hermano se lo insinuó, sin imaginar que el pelirrojo ganaría la partida a punta de tenacidad y con el tiempo llegaría a ser su primer marido* (IA – EPI: 113) (Не искам да го виждам тук, просъска Джууди, когато брат **й** намекна, без да предполага, че рижият **щеше да постигне** целта си с упоритост и след време **щеше да стане** първият **й** съпруг (ИА – БП: 123);

За изразяване на вероятност/хипотетичност (Probabilidad/hipótesis) – тази употреба на испанския кондиционал в български език може да се реализира чрез футурум, футурум претерити или кондиционал: *...se enteró de los sobresaltos del oficio del minero,*

*siempre amenazado por derrumbes, persiguiendo vetas escurridizas, pidiendo créditos a la buena suerte, confiando en que **aparecería** un maravilloso filón de oro que le **permitiría** hacer una rápida fortuna* (IA – LCDLE: 8) (...тя научи за тежката, изпълнена с несгоди професия на миньора – как постоянно го заплашват срутвания, как гони жили, които все му се изплъзват, как моли за кредити с надежда, че шансът ще му се усмихне и **ще се появи** чудната златна нишка, която **ще** му **позволи** бързо да натрупа състояние... (ИА – КД: 9); *A usted le **gustarían** estos libros, mamá. [...] Con conocimiento y sabiduría **sería** posible derrotar al mal en la tierra* (IA – EPI: 109) (Тези книги **ще** ти **харесат**, мамо. [...] С познание и мъдрост **би било** възможно да надвием злото на земята (ИА – БП: 119); *Lo siento, Padre, a Cyrus no le **gustaría**, usted perdone* (IA – EPI: 115) (Съжалявам, Отче, на Сайръс **нямаше да** му **хареса**, извинете (ИА – БП: 126);

За изразяване на готовност (Disponibilidad) – според нас тази употреба на испанския кондиционал както в самостоятелно (главно), така и в подчинено условно изречение, на български се реализира чрез кондиционал: ***Daría** todo por ti (si fueras mi mujer)* (**Бих дал** всичко за теб (ако беше моя жена) (примерът и преводът са мои – П. Р.).

Употреби от сферата на неактуалността (Inactualidad)

За изразяване на неактуалност в миналото (en el pasado) – тук според Е. Вучева се включват различни значения, като имплицитно несъгласие, учудване, изненада. Според нас тази употреба в българския език може да се реализира чрез кондиционал и футурум претерити: – *Fue un asesinato, Pedro/¿**Querría** matar a este desgraciado?* (ММ – ДТ: 31) (Това е било убийство, Педро. / Кой би искал/ще иска да убие този нещастник?) (примерът е на Е. В., а преводът е мой – П. Р.);

За изразяване на неактуалност в настоящето (кондиционал за учтивост) (en el presente /el condicional de modestia/) – смятаме, че тази употреба е резултат от транспозиция на бъдеще или сегашно време. По този начин говорещият се опитва да установи дистанция между себе си и събеседника, за да не налага/натрапва въпроса или твърдението си. Експресията се засилва, ако се упо-

требят глаголите *poder* (мога) и *querer* (искам). Употребата се реализира и в българския език чрез кондиционални глаголни форми: ¿*Podrías pasarme la revista?* (Би ли могъл да ми подадем списанието?); ¿*Querría ayudarme?* (Бихте ли искали да ми помогнете?); *Querría explicarle lo que ha pasado* (Бих искал да Ви обясня какво се случи) (примерите и преводите са мои – П. Р.);

За изразяване на неактуалност в бъдещето (*en el futuro*) – тази употреба в българския език според нас се реализира чрез кондиционални глаголни форми: *Me gustaría venir, pero tendrá que ser otro día* (Бих искал да дойда/бих дошъл, но ще трябва да бъде друг ден); *Me encantaría salir contigo esta noche* (Много бих се радвал/а да изляза с теб тази вечер) (примерите и преводите са мои – П. Р.).

Що се отнася до въпроса за терминологията в испанския език, свързана с анализиранияте глаголни форми, смятаме термина *condicional* за неподходящ, тъй като представя само една част от употребите на споменатите форми. Терминът на А. Бельо – *pospretérito* – според нас е по-подходящ, но понятието, което в най-пълна степен показва същината на тези глаголни форми, е *futuro inactual* (неактуално бъдеще време) (Coseriu/Косериу 1981: 223; Lamíquiz/Ламикис 1987: 166).

В заключение бихме могли да обобщим, че за разлика от аналитичния кондиционал в българския език, който е част от модалната система, формите, смятани за кондиционални в испанския език, са част от темпоралната система. Посочените примери илюстрират, че испанският кондиционал е полисемантичен (по същия начин, както е и българският футурум претерити), като условността е само част от семантичния му потенциал. Самата следходност носи със себе си значенията условност, несигурност, вероятност и др. – този факт не позволява както на испанския кондиционал да бъде смятан за модална грамема, така и на темпоралните форми за футурум претерити в българския език да бъдат причислявани към условното наклонение.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Bosque/Боске 2009:** Bosque I. *Nueva gramática española, Morfología. Sintaxis I*. Real Academia Española, Asociación de Academias de Lengua Española. Madrid: Editorial Espasa Libros, 2009.
- Вучева/Vucheva 1995:** Вучева, Е. *Граматика и стилистика на испанския глагол*. София: „Аскони-издат“, 1995. [Vucheva, E. *Gramatika i stilistika na ispanskiya glagol*. Sofia: „Askoni-izdat“, 1995.]
- Gross/Грос 1985:** Gross, F. *Larousse de la conjugación*, México, D. F.: Ediciones Larousse, 1982.
- Coseriu/Косериу 1981:** Coseriu, E. *Lecciones de lingüística general*. Madrid: Editorial Gredos, 1981.
- Куцаров/Kutsarov 2007:** Куцаров, И. *Теоретична граматика на българския език*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2007. [Kutsarov, I. *Teoretichna gramatika na balgarskiya ezik*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 2007.]
- Lamíquiz/Ламикис 1985:** Lamíquiz, V. *El contenido lingüístico. Del sistema al discurso*. Barcelona: Editorial Ariel, 1985.
- Lamíquiz/Ламикис 1987:** Lamíquiz, V. *Lengua española. Método y estructuras lingüísticas*. Barcelona: Editorial Ariel, 1987.
- Маровска/Marovska 1998:** Маровска, В. *Стилистика на българския език. I част*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 1998. [Marovska, V. *Stilistika na balgarskiya ezik. I chast*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 1998.]
- Ницолова/Nitsolova 2008:** Ницолова, Р. *Българска граматика. Морфология*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2008. [Nitsolova, R. *Balgarska gramatika. Morfologiya*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2008.]
- Пантелеева/Panteleeva 1998:** Пантелеева, Хр. *Кондиционалът в съвременния български език*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 1998. [Panteleeva, Hr. *Konditsionalat v savremenniya balgarski ezik*. Sofia: AI “Prof. Marin Drinov”, 1998.]
- Petina/Петина 2014:** Петина, С. Оппозиционно замещение в морфологии как объект изучения коммуникативно-парадигматической лингвистики. // *Известия Южного федерального университета. Филологические науки*, 2014, <<http://philol-journal.sfedu.ru/index.php/sfuphilol/article/view/683/683>>. [Petina, S. Opozitsionnoe zameshenie v morfologii kak obaekt izucheniya kommunikativno-paradigmaticeskoy lingvistiki. // *Izvestiya Yuzhnogo federal'nogo universiteta. Filologicheskie nauki*, 2014.]
- Чакърова/Chakarova 1991:** Чакърова, Кр. Итеративните глаголи в българския и полския език. // *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“*, 1991, т. 29, кн. 1. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 1991, 99 – 105. [Chakarova, Kr. Iterativnite glagoli v balgarskiya i polskiya ezik. // *Nauchni trudove na PU “Paisii Hilendarski”*, 1991, t. 29, kn. 1. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 1991, 99 – 105.]
- Чакърова/Chakarova 1995:** Чакърова, Кр. Към въпроса за синтетичното условно наклонение в българския език. // *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, 1995, т. 33, кн. 1, Филологии: 79 – 86. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 1995, 79 – 86. [Chakarova, Kr. Kam

vaprosa za sintetichното uslovno naklonenie v balgarskiya ezik. // *Nauchni trudove na Plovdivskiya universitet "Paisii Hilendarski", 1995, t. 33, kn. 1, Filologii: 79 – 86.* Plovdiv: UI „Paisii Hilendarski, 1995, 79 – 86.]

Чакърова/Chakarova 2015: Чакърова, Кр. *Лекционен курс по морфология на съвременния български език* (ръкопис). Пловдив, 2015. [Chakarova, K. *Lektionsen kurs po morfologiya na savremenniya balgarski ezik* (rakopis). Plovdiv, 2015.]

ЕКСЦЕРПИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ:

АС – В: Страшимиров, А. Вампир. // *Знам*, 15.02.2019, <<http://www.znam.bg/com/action/showBook?bookID=1409&elementID=1048111825§ionID=5>>. [Strashimirov, A. Vampir. // *Znam*.]

ДД – Т: Димов, Д. *Тютюн*. София: Български писател, 1981. [Dimov, D. *Tyutyun*. Sofia: Balgarski pisatel, 1981.]

ИА – БП: Алиенде, И. *Безкрайният план*. София: Колибри, 2011. [Allende, I. *Bezkrayniyat plan*. Sofia: Kolibri, 2011.]

ИА – КД: Алиенде, И. *Къщата на духовете*. София: Колибри, 2003. [Allende, I. *Kashtata na duhovete*. Sofia: Kolibri, 2003.]

ДД – Т: Димов, Д./Димов, Т. *Tabaco*. Sofia: Editorial de Libros en Lenguas Extranjeras, 1966.

IA–EP1: Allende, I./Алиенде, И. *El plan infinito*. PRIMERA EDICIÓN RAYO, 2002.

A – LCDLE: Allende, I./Алиенде, И. *La casa de los espíritus*. // 15.02.2019 г., <<ftp://186.67.225.38/La%20casa%20de%20los%20espiritus%20%20%20%20%20Allende,%20Isabel%20-.pdf>>.

ММ – ДТ: Montalbán, М./Монталбан, М. *Desde los tejados*. Barcelona: Edición Cambió 16, 1986.

Електронен вестник „24 часа“: *24 часа*, 15.02.2019, <<https://www.24chasa.bg/sport/article/6809402>>. [Elektronen vestnik „24 chasa“ // *24 chasa*.]

Електронен вестник „Новини 24/7“: *Новини 24/7*, 15.02.2019, <https://novini247.com/novini/v-sluchay-che-balgariya-beshe-vzela-drugo-reshenie-shteshe-da_820168.html>. [Elektronen vestnik “Novini 24/7” // *Novini 24/7*.]